

AZERBAYCAN BİLGİ NOTU

HAZİRAN
2022

GÜNCEL VERİLER

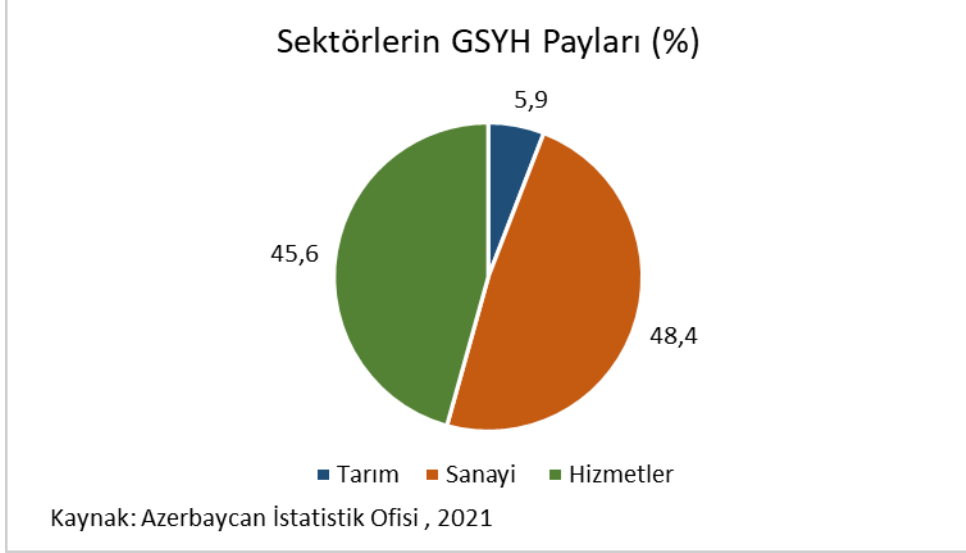
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	42,7	54,6	73,4
Büyüme	%	-4,3	5,6	2,8
Nüfus	Milyon Kişi	10,1	10,1	10,2
Kişi Başı Gelir	USD	4.240	5.397	7.164
Enflasyon	%	2,8	6,7	12,3
İşsizlik Oranı	%	7,2	6	5,9
Cari Denge / GSYH	%	-0,5	15,2	37,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-6,5	4,3	20,1
İhracat	Milyar USD	13,7	22,2	-
İthalat	Milyar USD	10,7	11,7	-

Kaynak: IMF KEG Nisan 22, Trademap, Azerbaycan İstatistik Ofisi

1. AZERBAJYAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1991 yılında Sovyetler Birliği'nden ayrıldıktan sonra Dağlık Karabağ bölgesindeki sıcak gelişmeler ile ilk yıllarında savaşan ülke ekonomisi 1996 yılına kadar küçülmüştür. Milenyumla birlikte küresel ekonomik büyümenin hızlanması, petrol ve doğal gaz üreticisi olan Azerbaycan'ın 2000-2008 döneminde %15 genişlemesinde etkili olmuştur.

Azerbaycan'da uygun iklim koşulları zengin ürün çeşidinin yetiştirilmesine imkan sağlamaktadır. Bağımsızlığının ilk yıllarında makina-ekipman yetersizliğinden dolayı tarım sektörünün potansiyelinden tam olarak faydalanamamış olsa da son yıllarda sektörün önemi anlaşılmış ve devlet tarafından çeşitli projeler uygulanmaya başlamıştır. Son verilere göre, tarım sektörü ekonominin %5,9'unu oluşturmaktadır.

Ülkede dünya rezervinin yüzde 0,6'sına tekabül eden 7 milyar varil petrol rezervi ve 2,5 trilyon metreküp doğalgaz rezervi bulunmaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (SOCAR) hesaplamalarına göre ülkenin petrol rezervi 17,5 milyar varildir. Ancak, verinin hesaplanmasında kullanılan sınıflandırmalar Sovyet sistemine göre olduğundan SOCAR verileri daha fazladır. Ülkede petrol üretimi SOCAR tarafından üstlenilmekte ve ülkenin petrol üretiminin yaklaşık %20'sini bahsedilen şirket karşılamaktadır. Önemli enerji sektörü ihracatçısı olan Azerbaycan'da sanayi sektörünün temelini kimya, petro-kimya ve makina imalat sanayi oluşturmakta ve sektör GSYH'nin %44,8'ini oluşturmaktadır.

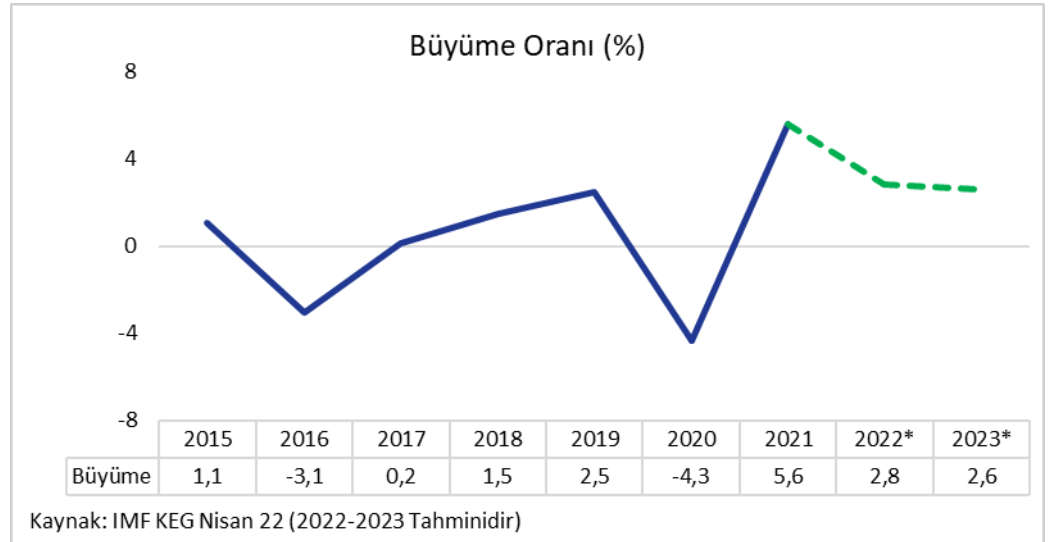

2. BÜYÜME

2008 Küresel Finansal Kriz döneminde küresel ekonomik büyüme yavaşlamış, Azerbaycan, 1995'ten sonra ilk kez 2011 yılında daralmıştır. Petrol fiyatlarının yüksek seyrettiği dönemde hızla büyüyen Azerbaycan ekonomisi 2014 yılının yarısından itibaren görülmeye başlanan fiyat düşüşlerinden en çok etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Ülke 2015 yılında %1,1 genişlese de 2016 yılında %3,1 daralmıştır.

2018 yılında istikrarlı petrol üretimi ve iç talepte ılımlı artışın yaşanması, büyümeyi destekleyerek ekonominin %1,5 genişlemesini sağlamıştır. 2020 yılında hidrokarbon fiyatlarındaki düşüş, salgın etkisiyle sektörlerin kapalı kalması, küresel ekonomideki daralma ülke ekonomisinin %4,3 küçülmesine neden olurken, bir yandan bu dönemde uygulanan mali yardım ekonominin daha yüksek oranda daralmasını engellemiştir. 2021 yılında ise, inşaat sektörünün hızla büyümesi, hidrokarbon fiyatlarının toparlanmaya başlaması, doğalgaz üretiminin artması ve küresel ekonomideki toparlanmanın da etkisiyle ülke ekonomisi %5,6 büyüme kaydetmiştir.

Petrol fiyatlarına ilişkin olumlu görünümün 2022 yılında devam etmesi, finansman maliyetlerini düşürmesini ve dış borçlanmayı sınıflandırmasını sağlaması beklenmektedir. Enerji sektörünün, Azerbaycan'ın ekonomik büyümesinde önemli bir rol oynamaya devam edeceği düşünülmektedir. IMF Azerbaycan ekonomik büyümesinin bu yıl sonunda %2,8 olarak tahmin etmektedir.

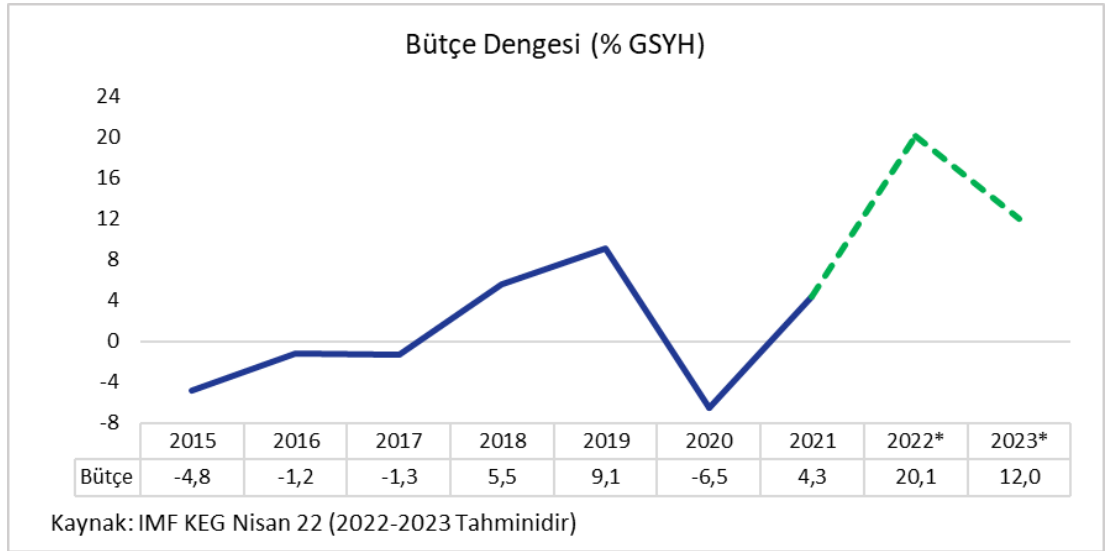

3. BÜTÇE DENGESİ

Azerbaycan kamu maliyesi 2018 yılına kadar GSYH cinsinden açık vermiştir. 2017 yılında %1,2 açık veren bütçe 2018 yılında artan hükümet harcamalarına rağmen; güçlü petrol fiyatları ve gelir yönetimindeki iyileştirmeler sayesinde mali pozisyon toparlanmaya başlamış ve bu yılda %5,5 bütçe fazlası vermiştir. Mali ortam 2019 yılında da toparlanmaya devam etmiş ve GSYH'nin %9'u kadar fazla vermiştir.

2020 yılında, salgın kaynaklı sağlık harcamalarının olması, işsizlik maaşlarının ödenmesi ve sektörden bazı vergi alımlarının ertelenmesi bütçenin %6,5 açık vermesine neden olmuştur. 2021 yılında ise, ertelenen vergi gelirlerinin tahsil edilmeye başlanması, petrol ve petrol dışı gelirlerin küresel toparlanma ile artmaya başlamasıyla Azerbaycan %4,3 bütçe fazlası vermiştir.

2020 yılında pandemiden kaynaklı '2020 yılı Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Bütçesi' mali kuralının uygulanması 1 Ocak 2022 tarihine kadar durdurulmuş ve değişiklikler yapılmıştır. Bahsedilen mali kuralın 2022 yılında yürürlüğe girmesi, petrol fiyatlarının Rusya-Ukrayna savaşından kaynaklı yüksek seviyelerde seyretmesinin Azerbaycan bütçesine olumlu yansıtacağı ve bütçe fazlasının GSYH'nin %20,1'ine kadar yükseleceği tahmin edilmektedir.

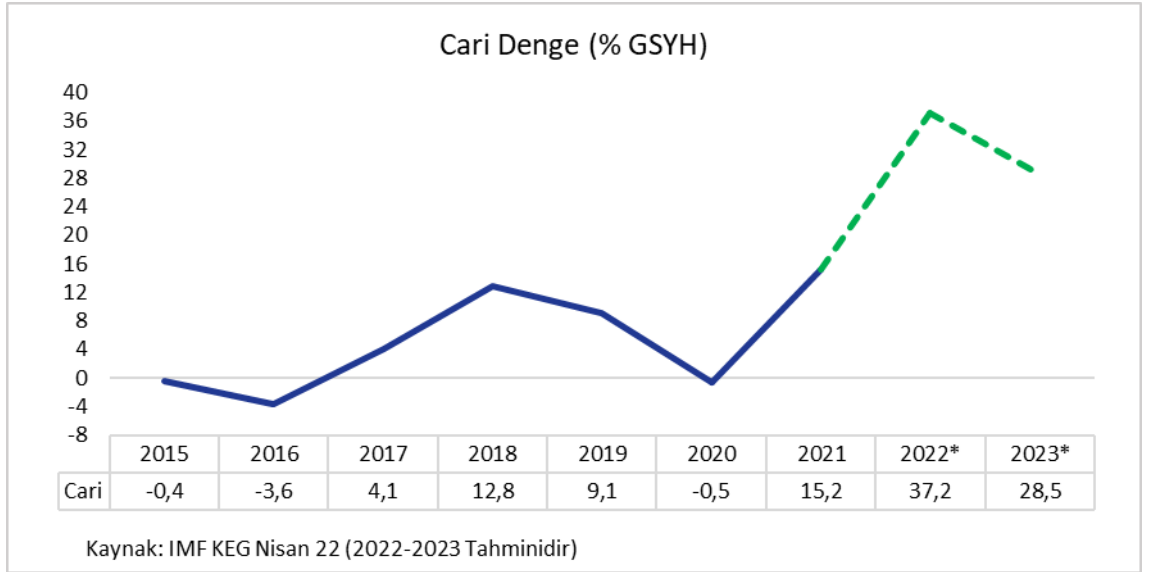

4. CARİ DENGE

Azerbaycan cari dengesi, 2014 yılında 29 milyar USD petrol gelirinin öncülüğünde GSYH cinsinden %13,9 fazla vermiştir. Petrol gelirlerinin takip eden iki yılda 15 milyar USD seviyesinin altında gerçekleşmesiyle cari açık veren ülke, 2017 ihracattaki artışın etkisiyle yeniden fazla vermiştir (%4,1)

2018 yılında 20 milyar USD seviyesine kadar yükselen petrol gelirleri ve azalan net hizmet ihracatı ile %12,8 fazla verilmiştir. 2019 yılında ticaret gerginliklerinin etkisiyle petrol gelirleri 18 milyar USD'ye düşmüş cari fazla ise GSYH cinsinden %9,1'e gerilemiştir.

Salgın ile petrol fiyatlarının keskin düşüşü, Azerbaycan'da petrol gelirlerinin 2020 yılında %40'a yakın azalışla 8,5 milyar USD seviyesine gerilemesine neden olmuştur. 2020 yıl genelinde GSYH cinsinden cari açık %0,5 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise ihracattaki yüksek artış ve enerji fiyatlarının toparlanmasının etkisiyle %7,8 cari fazla vermiştir.

5. SWOT ANALİZİ (FITÇH)

Güçlü Yönleri:

- Güçlü mali yapısına ve GSYH'nin %20'si kadar olan yönetilebilir bir kamu borç oranına sahiptir.
- Azerbaycan Devlet Petrol Fonu (SOFAZ) varlıkları 43,2 milyar USD (GSYH'nin %90'ı) seviyesinde seyretmekte olup Azerbaycan'ın sıkıntılı bankacılık sektörünü desteklemeye yeterlidir
- Şah Deniz 2 gaz sahası halihazırda faaliyete geçmesi gaz ihracatını ve döviz girişlerini artıracaktır.

Zayıf Yönleri:

- Ekonomisi, küresel çapta petrole (GSYH'nin %40'ı) en fazla bağımlı ülkelerden bir tanesidir. Bu durum, önümüzdeki yıllarda petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı ekonomiyi aşırı derecede savunmasız bırakmaktadır.
- Bankacılık sektörü içerisinde döviz kredilerinin ve mevduatlarının payı yüksek olup SOFAZ (Azerbaycan Devlet Petrol Fonu) desteğine ihtiyaç duymaktadır. Kötü yönetim ve yüksek yolsuzluk petrol dışı sektörün gelişimini kısıtlamakta ekonominin hırpalanmasına neden olmaktadır.
- Ekonomi, yönetsel bozukluk ve yüksek düzeyde yolsuzluk nedeniyle zarar görmekte ve petrol dışı sektörün büyümesini baskılamaktadır.

Fırsatlar:

- SOFAZ fonları, hükümetin ekonomiyi çeşitlendirme (petrolden uzaklaştırma) planlarını destekleyebilir.
- Azerbaycan'ın Hazar Denizi'ndeki stratejik pozisyonu Çin'in Kuşak-Yol Girişimi yatırımlarından faydalanacağını göstermektedir.

Tehditler:

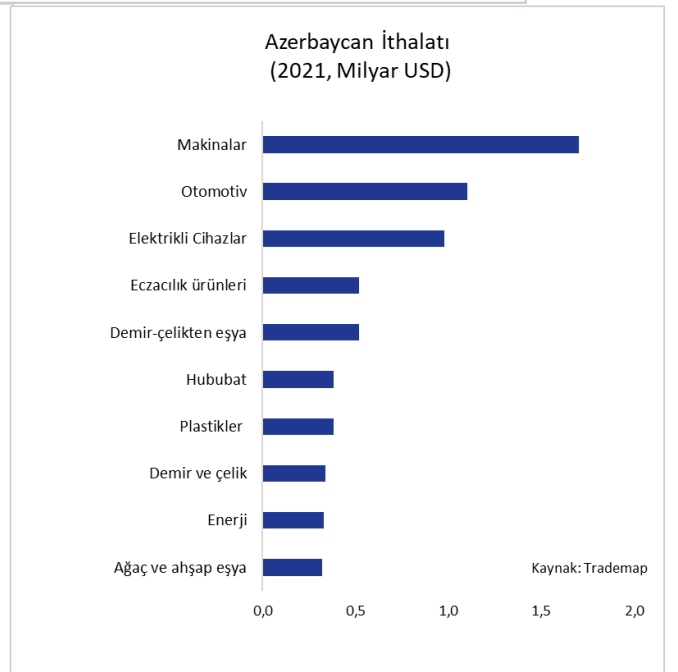
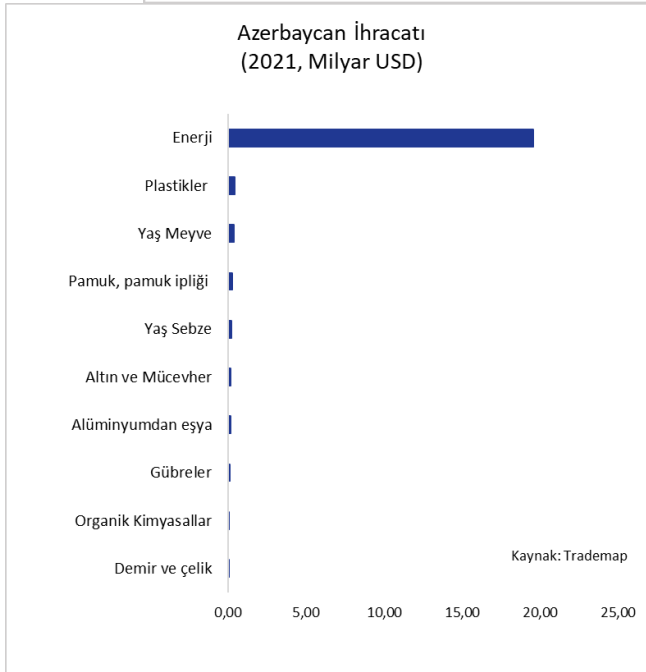
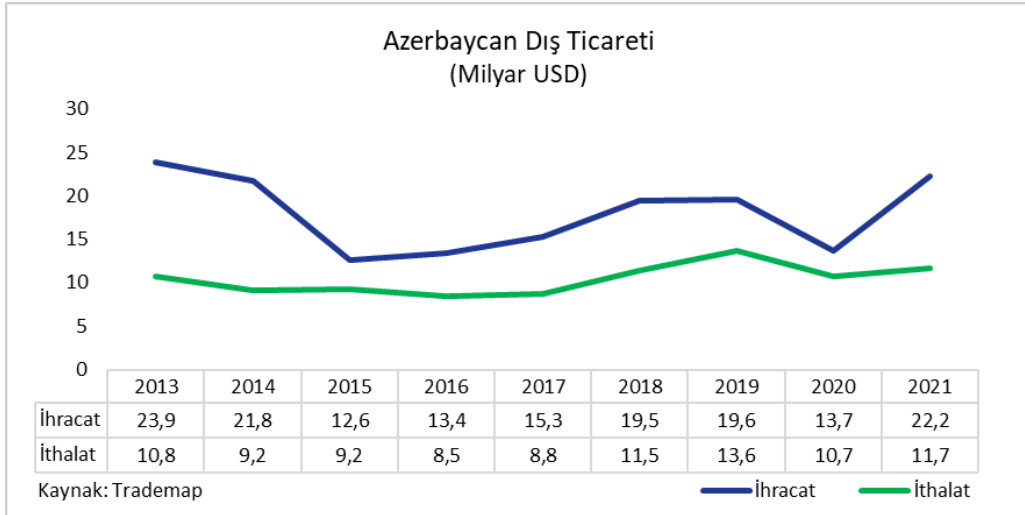
- Uluslararası Azerbaycan Bankası'nın yeniden yapılanmasına karşın bankacılık sektörünün geri kalanı zayıf görünümünde olup ek sermayeye ihtiyaçları olabilir. Petrol üretimi ise uzun dönemde düşüş eğilimindedir ayrıca, ekonomiyi çeşitlendirme çabaları ise sınırlı seyretmektedir. Bu durum, potansiyel ekonomik üretimi üzerinde aşağı yönde baskı oluşturmaktadır.

6. DIŞ TİCARETİ

Azerbaycan dış ticareti petrol ihracatının etkisiyle fazla vermektedir. 2013 yılında 35 milyar USD seviyesinde gerçekleşen dış ticaret hacmi takip eden beŐ yıldı bu seviyenin altında kalmıŐtır. 2018 yılında hem ihracatın hem de ithalatın %30 civarında yukselmesiyle dış ticaret hacmi 6,8 milyar USD artarak yaklaşık 31 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ise ihracat bir önceki yıla göre %30 ithalat ise %22 azalmıŐ, dış ticaret hacmi de 24 milyar USD civarına gerilemiştir.

2021 yılında, ihracat bir önceki yıla kıyasla %62 artarak 22,2 milyar USD'ye ithalat ise aynı dönemde %9 artarak 11,7 milyar USD'ye yukselmiŐtir. Böylece dış ticaret hacmi 2013 yılından sonra ilk kez 34 milyar USD civarına yukselmiŐtir. Azerbaycan bu yılda 10 milyar USD dış ticaret fazlası gerekleŐirmiŐtir.

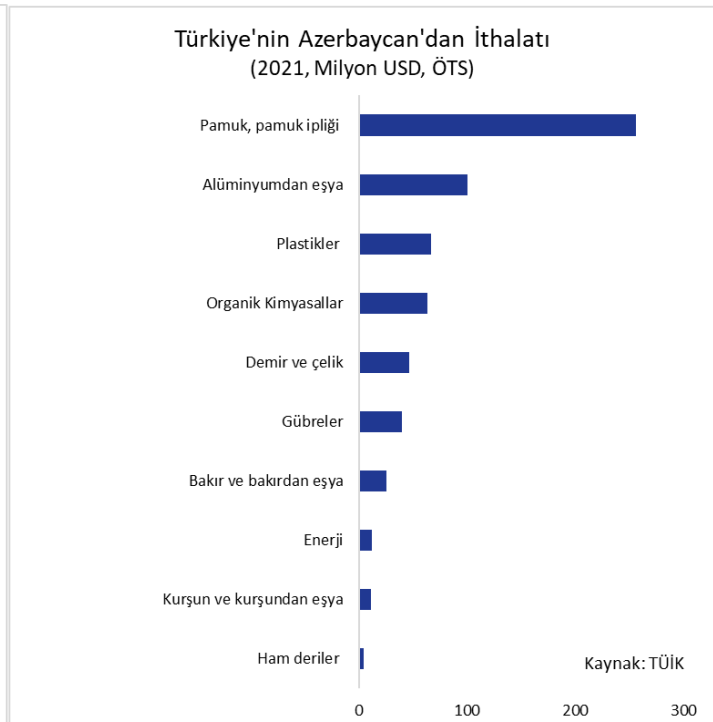
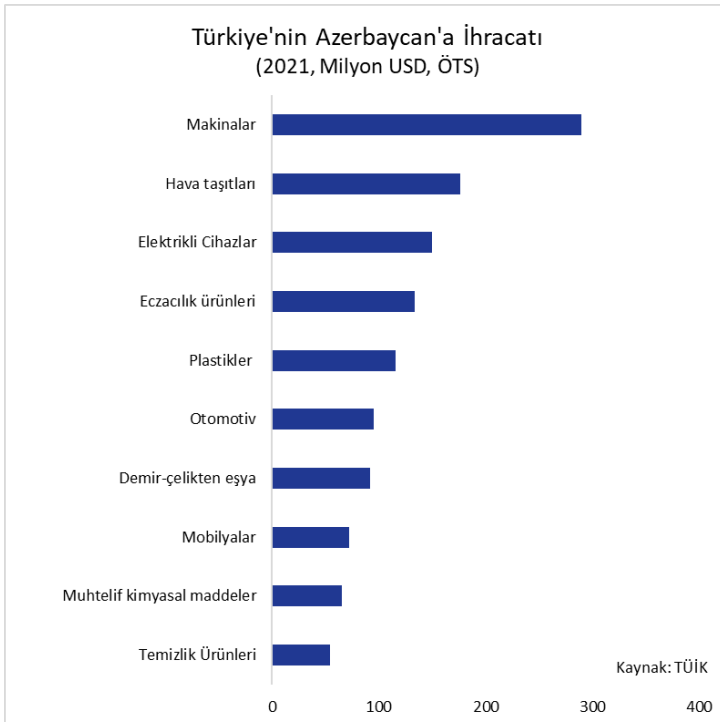
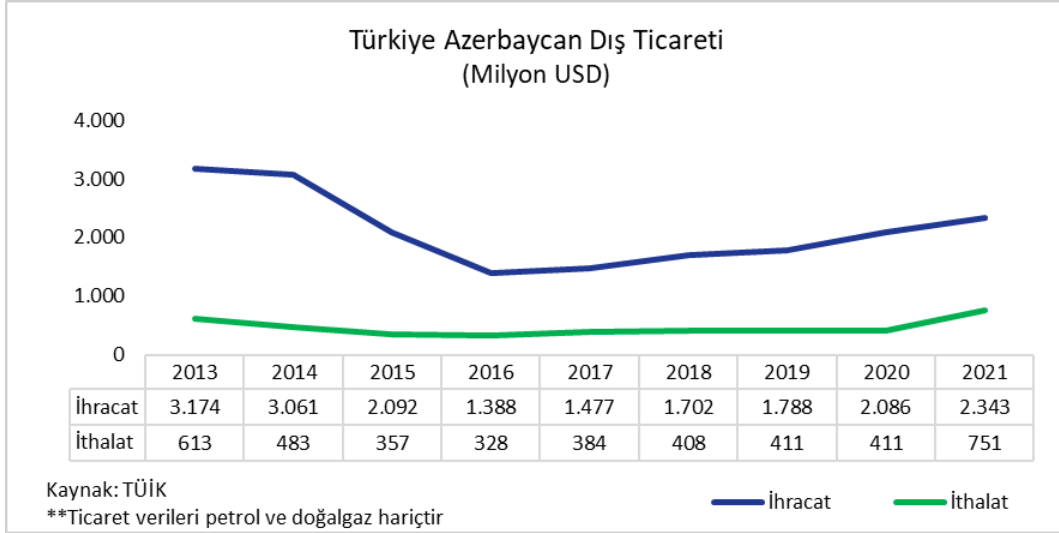
2021 verilerini göre, enerji sektörü Azerbaycan ihracatının %88'ini oluŐurmaktadır. İthalatta ise, makinalar, otomotiv, elektrikli cihazlar ve eczacılık ürünleri ne çıkan sektörler olup sırasıyla ithalatın %15, %9 %8 ve %4'n oluŐurmaktadırlar.

7. TÜRKİYE- AZERBAYCAN TİCARETİ

Türkiye Azerbaycan ile dış ticaretinde net ihracatçıdır. 2013-2014 döneminde 3 milyar USD'nin üzerinde gerçekleşen ihracat sonraki yıllarda 2 milyar USD'nin altına gerilemiş, 2016 yılında 1,3 milyar USD ile en düşük seviyeyi görmüştür. 2020 yılında pandemiye rağmen 2 milyar USD ihracat ve 411 milyon USD ithalat gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında ise, ihracat bir önceki yıla kıyasla %12 artarak 2,3 milyar USD'ye ithalat ise %83 artarak 751 milyon USD'ye yükselmiştir. Böylece, dış ticaret hacmi 3 milyar USD seviyesine ulaşırken, Azerbaycana karşı verilen dış ticaret fazlası bir önceki yıla göre düşerek 1,5 milyar USD'ye gerilemiştir.

2021 verilerine göre, Azerbaycan'a olan ihracatta makinalar, hava taşıtları, elektrikli cihazlar sektörleri öne çıkmakta olup ülkeye olan ihracatın %30'unu oluşturmaktadır. İthalatta ise, pamuk-pamuk ipliği ülkeden olan ithalatın %62'sini, alüminyumdan eşya ise %24'ünü oluşturmaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr